

PEN

Atualizat pentru să găsiți toate

textele și documentele, online

și în versiunea imprimată

de la orice moment de timp și în

toate limbile disponibile. Mă rog să văd că ambele - în română și în alte

limbi - sunt actualizate în timp și să văd că în toate limbile sunt

actualizate în timp și să văd că în toate limbile sunt

actualizate în timp și să văd că în toate limbile sunt

actualizate în timp și să văd că în toate limbile sunt

català

1922-2007

Esriptura en perill

Amb el suport de:

ICORN international cities of refuge network

Edita: PEN Català
Canuda 6, 5è (Ateneu Barcelonès) 08002 Barcelona
Tel. 933 183 298 Fax 934 120 666
pen@pencatala.cat www.pencatala.cat

Coberta: Dibuix original de Josep Guinovart per al PEN Català
© dels textos, dels respectius autors i hereus
© Dolors Udina, per la traducció al català del text de N. Gordimer
© Zachary Shtogren, per la traducció a l'anglès del text de J. Sarsanedas

Dipòsit legal:
Primera edició: novembre de 2007

Disseny i realització: Insòlit
Impressió: La Impremta Ecològica

TRANSCRIPCIÓ

El PEN Club, ja força antic, és, a hores d'ara, l'associació d'escriptors més plenament universal i, al mateix temps, una entitat activa de debò. El Centre Català actual és ben bé encara aquell que fundaren, el 1922, el poeta López-Picó i el dramaturg Josep Millàs Raurell. Ens agrada de poder dir que els catalans hi figurem des dels primers moments. La presència i l'activitat del nostre Centre no va ésser interrompuda del tot ni per la guerra d'Espanya ni pel règim que en fou la conseqüència, gràcies a alguns homes de l'exili i de la clandestinitat. Segons el text fundacional el PEN Club treballa per la llibertat d'expressió i pel coneixement mutu i l'entesa entre els pobles. Té per tasques preferents vetllar per la pau, defensar la llibertat d'expressió, promoure la traducció. La nostra associació, el centre dels autors d'expressió catalana ha estat i és activa en el comitè dels escriptors empresonats, ha estat decisiva en l'empenta presa pel comitè de traduccions i drets lingüístics i també en el de les dones escriptores, contra la pervivència d'actituds discriminatòries.

ENGLISH TRANSLATION

Today, the PEN Club is a fully global writers association as well as an active local institution. The present Catalan center is the same one founded in 1922 by the poet López-Picó and the playwright Josep Millàs Raurell, and we are proud to say Catalans have been present since the beginning. The center's activity was never interrupted by the Civil War, nor by the Franco regime that followed due to a few members who worked in exile abroad or in secrecy in Catalonia. According to our charter, the PEN Club works for freedom of expression and for mutual knowledge and understanding between cultures. Its priorities are to monitor peace, champion freedom of expression, and promote translation. Our association, the center for authors who work in Catalan, is active with a Writers in Prison Committee and has been decisive in creating a Translation and Linguistic Rights Committee and a Committee for Women Writers that fights the persistence of gender discrimination.

Jordi Sarsanedas (1924-2006)

President of Catalan PEN 1983-2001

La imatge i la paraula

(Escriptura en perill: conferència de cloenda)

Nadine Gordimer

Traducció: Dolors Udina

«Al principi fou el Verb.

»El Verb era amb Déu, significava la paraula de Déu, la Paraula que era Creació. Però al llarg dels segles de cultura humana, la Paraula ha adoptat altres significats, tant seglars com religiosos. Tenir la Paraula ha arribat a ser sinònim d'autoritat definitiva, amb un prestigi secular, amb una capacitat de persuasió de vegades terrible i de vegades perillosa: tenir l'hora de màxima audiència o un programa d'entrevistes a la televisió, tenir una boca d'or així com el do de parlar llengües.

»La Paraula vola per l'espai, rebota en els satèl·lits, ara més a prop que mai del cel del qual es creia que havia vingut. Però la seva transformació més definitiva es va produir per a nosaltres, els escriptors, fa segles, i va ser a l'Àfrica quan per primer cop va ser gravada en una taula de pedra o traçada en paper, quan va passar del so a la representació, de ser sentida a ser llegida com una sèrie de signes, i després a l'escriptura; i va viatjar des del pergamí a Gutenberg. Perquè aquesta és la història que ens va escriure, que ens permet existir com a escriptors.

»Curiosament, es tractava d'un procés doble, la creació al mateix temps de l'escriptor i de la funció de l'escriptor com a mutació al servei de la cultura humana. Era el procés d'ontogènesi, entès alhora com l'origen i el desenvolupament.

pament d'un ésser individual i com l'adaptació específica per part de la naturalesa d'aquest individu a la naturalesa de l'ontogènesi, que constituïa l'origen i el desenvolupament de l'ésser individual.

»Perquè aquesta és la tasca a què ens ha destinat l'evolució. Com el pres de la història de Borges, "L'escriptura del déu", que tancat a la cel·la amb un jaguar mirava de llegir, en l'instant de llum que li concedia cada jornada, el significat de l'existència a les taques sobre el pelatge de l'animal, nosaltres ens passem la vida mirant d'interpretar a través de la Paraula les lectures que fem a les societats de què formem part. És en aquest sentit, en aquesta participació inextricable i inefable, que escriure és sempre –al mateix temps– una exploració d'un mateix i del món; de l'ésser individual i col·lectiu.

»Els escriptors d'Àfrica al llarg del segle xx han interpretat els més grans esdeveniments del nostre continent des de l'abolició de l'esclavitud, d'ençà que Tot se'n va en orris als règims colonials i post-colonials, creuant El riu que separa l'opressió de l'alliberament, travessant amb El crit al cel La boira al final de l'estació, Baixant per la Segona Avinguda, cantant La cançó de Lawino a La missió de Kala, superant Les depressions i descartant L'enviament de diners com a preu de la servitud, suportant La casa de la fam, desafiant Un món d'estrany creat pel racisme, reconeixent que evitàvem la responsabilitat com Idiotes per Culpar la història, fent les Confessions d'un terrorista albi, i explicant, com Els intèrprets, Un conte escabrós de la lluita per la llibertat.»

Fins aquí m'he citat a mi mateixa.

Vaig dir aquestes paraules ara fa vuit anys a la reunió d'escriptors de la UNESCO a Harare.

I vaig concloure dient: «No s'ofereix cap premi a qui identifiqui correctament els escriptors dels llibres dels quals haureu reconegut els títols que he anat encadenant en el relat que acabo de fer, i tampoc no cal que digui que aquests títols i escriptors són només uns quants dels que han posat de manifest en la literatura el despertar combatiu del nostre continent. Sabíem que la tasca que ens corresponia era fer prendre consciència al nostre poble i al món de les veritables dimensions del racisme i el colonialisme, més enllà del que poden aconseguir els mitjans de comunicació, la columna al diari i la imatge a la pantalla, per molt valuosos que siguin. Nosaltres els escriptors hem mirat de deixar una empremta humana a la història. Les possibilitats de no arribar a desenvolupar-se com a escriptor capaç d'adoptar aquesta gran responsabilitat han estat moltes per a una gran quantitat dels nostres escriptors. Però, com va dir l'angolès Agostinho Neto, i com va demostrar en la seva pròpia vida: "Si escriure és una de les condicions per estar viu, és una condició que crees tu mateix".»

Des d'aquell moment, fa vuit anys, han canviat moltes coses en el nostre país. En molts aspectes, han canviat de dalt a baix. Les velles lleis que feien de bastida nefasta dins la qual es construïen les vides dels sud-africans s'han reventat i han quedat demolides. Com a ciutadans, som lliures; com a escriptors, som lliures: podem escriure el que sabem sense temor de la censura. En paraules de Salman

Rushdie, podem fer una de les coses per les quals va dir que serveix un escriptor: dir allò indicible, descriure allò indescriptible, formular preguntes difícils.

No crec que cap escriptor entre nosaltres hagi hagut de patir una experiència com la dels escriptors de l'Europa Oriental quan va deixar d'existir com a satèl·lit soviètic en països com ara Hongria: una mena de perplexitat cultural que té com a resultat el bloqueig de l'escriptor. Si hi ha hagut cap reacció negativa –increïble pensar que pugui ser així tenint en compte l'alleujament que va produir l'assassinat del gegant pretorià de la censura–, potser ha estat responsable de la petita ràfega de nostàlgia i de *mea culpa* procedent d'alguna sensació de culpabilitat així com de la ficció processada en paraules. En fi, suposo que també s'ha de garantir a tothom la llibertat d'abordar el passat com li sembli.

No hi ha dubte que s'ha obert *l'ample camí* de la literatura, una autopista de doble carril. El nostre país ha afermat la identitat africana amb les altres cultures del continent organitzant festivals i conferències a les quals han vingut artistes, escriptors i intel·lectuals de tot el llarg i l'ample del continent, i hi ha una participació creixent dels nostres artistes i escriptors no només en països africans, sinó com a part del reconeixement cultural entre països del sud que propicia un intercanvi entre sud-africans i sud-americans. Amb aquesta iniciativa, certament ens vam avançar al comerç i la cooperació tecnològica entre els països del sud, així com amb la resta del món, que darre-rament intenta establir el nostre govern en els passos decidits que fem per tenir un lloc a la globalització.

¿On som ara com escriptors i lectors, dins d'un país canviat i en un context mundial que canvia ràpidament?

¿Quins són els nostres problemes o «reptes», per dir-ho amb un eufemisme popular? ¿Quines són les nostres oportunitats? L'article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans és el nostre epígraf: «Tothom ha de tenir el dret de participar lliurement en la vida cultural de la comunitat i de gaudir de les arts».

Aquesta llibertat d'accés a la creació i el gaudi de les arts i la literatura és una part essencial del desenvolupament humà que, com sabem, era una porta tancada durant el règim de l'apartheid i els règims colonials que el van precedir. Fins i tot abans del racisme institucionalitzat de l'apartheid, la discriminació racial prohibia l'entrada als teatres, cinemes, escoles de dramaturgia, art i música, esdeveniments culturals... i biblioteques, a la majoria de la població.

Dels llegats negatius que ha rebut el nostre país amb la victòria de la llibertat, la prohibició d'accés a les biblioteques és la que més ens concerneix dins dels paràmetres del meu tema d'avui.

Vam heretar una població en la qual el vint-i-nou per cent del nostre poble era il·letrat o gairebé. No hi havia ni hi ha encara una xifra que permeti distingir els il·letrats dels analfabets funcionals. En les immenses ciutats dormitori pràcticament no hi havia biblioteques municipals, només els quatre prestatges de llibres donats per beneficència a un centre comunitari; a les escoles, només hi havia els llibres prescrits pel programa, cadascun dels quals ha-

via de ser compartit per tres o quatre alumnes, i cap llibre de lectura per plaer. A les zones rurals, que llavors albergaven gairebé la meitat de la població total del país, no hi havia biblioteques de cap mena per a cap persona que no fos blanca. Es pot dir que la literatura com a base de la cultura era inexistent per a la majoria dels sud-africans. Hi havia una sèrie de petites editorials que sobreviuen amb valentia i empena als increïbles obstacles de les prohibicions de llibres a l'apartheid. També van sobreviure organitzacions d'escriptors, tot sovint fent manifesta la paraula prohibida, fent-la viure –al risc tant de l'organització com dels lectors de l'obra– a través de les lectures públiques que es feien fins que, també elles, van ser declarades indesitjables a la Gasetta del Govern.

Sortint com sortíem d'una Edat Fosca per entrar a la llum amb els ulls parpellejant, estàvem preparats per a un Renaixement. En els darrers temps, el concepte anunciat de Renaixement africà ha rebut una bufetada lamentable, amb conflictes a massa països del continent, massa països, també, arrelats a una herència negativa de l'era colonial i que han donat un nou impuls terrible a l'avarícia i la corrupció dels seus líders i han encoratjat aquests mals amb l'intercanvi de concessions per part d'aquells del món exterior que controlen els productes més rendibles del món. El petroli i els diamants de l'Àfrica són la font de molts dels terribles conflictes d'Àfrica; en comptes de ser un gran recurs de desenvolupament, s'han convertit en *causa* de devastació dels països que els intercanvien per armes.

Però el Renaixement és un concepte transcendental. Des del període del segle XIV per al qual va ser encunyat per primer cop el terme, sempre ha destacat implícitament el poder regenerador de les arts. ¿Fins a quin punt l'hem utilitzat, l'estem utilitzant satisfactòriament?

Tot i que hi ha esforços continuats tant a nivell de govern com dels projectes de donants d'ultramar per reduir l'analfabetisme funcional, ara és a la vora de la xifra del 29 per cent d'abans, superior a les zones rurals però també elevat als pobles i ciutats. Biblioteques: les biblioteques repatànies de ciutats petites que van trobar la manera de prohibir l'entrada als lectors negres fins i tot quan la llei exigia que s'obrissin a tothom, a hores d'ara, en general, ja han claudicat. Continuen al mateix lloc on eren, en zones tradicionalment blanques, lluny d'on viuen majoritàriament els ciutadans negres de les ciutats. A les escoles encara no hi ha biblioteques, cosa que no és un gran ultratge si es pensa que moltes escoles rurals i d'assentaments encara no tenen pupitres ni lavabos... Kader Asmal, l'actual ministre d'Educació, és la primera persona que ocupa aquest càrrec, d'ençà que tenim una administració no racial, que ha visitat personalment aquestes escoles i s'ha pogut horroritzar tant per les condicions d'ensenyament com per la magnitud del nivell general d'analfabetisme, que de fet no solament afecta el dret de l'individu sinó també l'eficiència i oportunitat en el mercat laboral. El ministre s'ha proposat, primer de paraula i ara ja ha començat a dur-ho a la pràctica, el renaixement físic de les escoles i ha establert com a prioritat el fi de l'analfabetisme en el termini de cinc

anys, cosa potser massa ambiciosa però bona com a objectiu.

Les conseqüències d'aquest analfabetisme de masses per a la literatura sud-africana, per als escriptors sud-africans, són la mesura del present i del futur de la literatura a Sud-àfrica. Sense lectors, no hi ha escriptors. Tots sabem, tots els escriptors sud-africans, que encara que escrivim per a tots i cadascun dels que llegeixen la nostra obra –que és *per a ells*– tenim un públic lector llastimosament petit en proporció a la població del país. Fins que no aconseguim l'alfabetització, i una gran disponibilitat de llibres a les biblioteques, aquesta limitació no canviarà; fins que no es publiqui literatura general, literatura popular, novel·les, biografies i històries de detectius en llengües africanes, i no només fulletons, la situació no canviarà. Cal aplaudir, deixant de banda les publicacions acadèmiques, els pioners en la publicació de literatura en llengua africana, com per exemple la sèrie *Mamela Afrika* de Heinemann.

Així doncs, ¿crec que hi ha un gran públic potencial aquí fora, disposat a fer seu el plaer de la literatura, l'obra dels nostres escriptors en llengües africanes?

Ho crec. Però sóc conscient, com segurament ho som tots, del gran rival que ens ha sortit, un rival proclamat per ell mateix i que compta amb molta corroboració independent: la imatge. Si no hi ha biblioteca, hi ha un aparell de televisió; fins i tot en les zones anomenades d'«assentament informal» (com ens agrada utilitzar la Paraula per dissimular allò que ens avergonyeix!), veig televisors que funcionen amb bateries de cotxe. Ja fa molt temps –¿quan va

arribar la televisió a Sud-àfrica... als setanta?–, la imatge s’ha anat infiltrant en el poder de la Paraula com a estimulació del poder de la imaginació, la porta de la receptivitat humana. El conte per anar a dormir de la infància de classe mitjana ha estat substituït per unes hores davant el televisor. Els protagonistes de la literatura infantil han estat expulsats de la consciència infantil per dimonis i protagonistes que salten i giren, per cares immenses en primer pla, per la visió que tenen els adults de l’aspecte del mal i la imatge amable i rossa de la virtut.

No em queixo del desplaçament de Hans Christian Andersen i del Doctor Dolittle –que en tot cas només pertanyien a la infància burgesa blanca–, però em preocupa el fet que no hi hagi espai perquè es creïn personatges admirats i estimats, allà on la imatge ha ocupat el lloc de la Paraula, en la imaginació del nen i, per tant, que s’hagi perdut aquesta forma meravellosa d’educació, dels usos de l’alfabetització. El nen es converteix en un «lector» d’imatges preparades i imposades, no un lector de paraules que impulsen el pensament i la imaginació. Hi ha una pèrdua en el potencial d’originalitat, en el desenvolupament de la *mirada*, en el seu sentit de conceptualització individual.

Ja tenim com a mínim una generació que, en comptes de llegir, mira. Sí, és veritat que les imatges de televisió van acompanyades de la paraula dita, però és la imatge la que decideix fins a quin punt ha de ser secundari el paper de la Paraula. Potser en els documentals es concedeix a la Paraula dita un paper essencial, però a les minisèries i a les comèdies –la manera d’explicar històries del medi televi-

siu— la paraula escrita és un accessori, consistent únicament en el vocabulari més banal i limitat, de la imatge, de la Gran Imatge.

Qualsevol que hagi dirigit tallers per a joves aspirants a escriptors sap, com ho sé jo, que aquest vocabulari de les sèries de televisió és tot el que són capaços de dominar els aspirants per expressar el que tot sovint són idees originals.

«Una imatge val més que mil paraules.» Fos qui fos qui va inventar aquest adagi —un entès en Relacions Públiques, sens dubte—, la rèplica és: «¿Durant quant de temps?»

La imatge desapareix de la pantalla; per recordar-la s'ha de disposar d'un aparell, una pila, una bateria, d'un accés a una connexió elèctrica; la Paraula Escrita, en canvi, està a l'abast sense necessitar res. El llibre que tens a la mà el pots llegir a l'autobús, al llit, fent cua, al camp, al cim d'una muntanya, al costat d'un riu, en un embús de trànsit. L'escriptor americà William Gass expressa molt millor que no jo què és la Paraula Escrita en el seu hàbitat, el llibre. Escriu Gass: «No entendrem què és el llibre i per què un llibre té el valor que tenen moltes persones i fins i tot és menys substituïble que una persona, si oblidem com és d'important el seu cos, l'estructura que s'ha construït per mantenir unides les frases de la llengua a través de moltes aventures i de molt temps. Les paraules de la pantalla tenen qualitats visuals, sens dubte, i aquestes qualitats en perfilen obscurament la forma, però no tenen materialitat, només són ombres i, quan canvia la llum, desapareixen. Fora de la pantalla, no existeixen com a paraules. No es-

peren ser vistes novament, ni ser llegides un altre cop; només esperen ser fetes de nou, il·luminades novament... No hi puc posar cap comentari al marge...»

Escriptors i editors són els guardians del que és –des de Gutenberg– l'eina més preciosa de la cultura, la més democràtica: la Paraula Escrita impresa. Segurament, la pregunta que hi ha escrita a la paret davant dels participants de totes i cadascuna de les conferències literàries és: com investim de poder, amb alfabetització i biblioteques, nous lectors que al seu torn crearan nous escriptors. Ara mateix ens està mirant...

Ens enfrontem a un nou factor. Encara que de moment sembla una mena d'ardit, ens trobem amb una novel·la de 30 pàgines (de Stephen King) escrita als Estats Units amb l'objectiu de «publicar-la» a Internet, i es fa difícil imaginar-se que algun dia es publiquin d'aquesta manera *Guerra i pau* i *A la recerca del temps perdut*. Hi ha moltes probabilitats que a determinat nivell hi hagi un públic que es vegi privat durant tota la vida –perquè a les pàgines web internacionals s'informarà al públic cada vegada més del que necessita, de què vol dir realitzar-se culturalment– dels plaers de la realització cultural que he descrit i citat. La gent no «llegirà» llibres, sinó textos que passaran per la pantalla; i ben aviat, sens dubte, es podran trobar com a missatges que apareixeran en les minúscules pantalles dels telèfons mòbils.

Així doncs, el mòbil es converteix en el llibre del futur, rivalitzant, en tot cas, amb la portabilitat del volum imprès. No es pot descartar que l'escriptor se senti seduït (¿o

hauria de dir corromput?) per «publicar» d'aquesta manera. Aparentment, es paga bé; millor que els royalties i més ràpid. La seducció de la imatge, lluny de la paraula impresa, s'ha estès ja en un cas a la conversió en imatge del mateix *procés d'escriptura*. Un escriptor americà anomenat William Shatner, de qui no crec que cap de nosaltres hagi sentit parlar mai, ha encaixat una petita càmera especial al seu ordinador i es disposa a «escriure una novel·la de ciència ficció observat per una webcam a l'ordinador». La connexió del seu estudi amb Internet per aquest mitjà li reportarà dos milions de dòlars segons el contracte que ha signat amb una companyia promotora de software.

Els grans avenços en les comunicacions gràcies a la tecnologia de la informació són una revolució que té moltes possibilitats de desenvolupament social si s'utilitzen bé, cosa que equival a fer-los disponibles econòmicament per a milions de persones de tot el món, del món subdesenvolupat i en vies de desenvolupament, la vida dels quals es veurà aixafada, si no és així, per l'oligarquia financera de la globalització. És vital per als països subdesenvolupats del nostre continent i d'arreu aconseguir accés a la informació d'Internet per ser conscients i poder participar en les decisions que prenen els poders internacionals pel que fa a les condicions d'ajuda, preferències de comerç i preus de mercat dels seus productes. Ningú no pot posar això en qüestió. Actualment, tot el continent africà constitueix només el dos per cent d'accés del món a la informació tecnològica, mentre que els Estats Units d'Amèrica tenen més ordinadors que tota la resta del món combinada.

Però en la cultura, en les arts i la literatura, la informació no és ni podrà ser mai un substitut ni farà passar de moda *la il·luminació*. I això, tots nosaltres, tots els lectors, sabem que ho fa la Paraula Escrita en el seu hàbitat infinitament portàtil, complet i independent entre cobertes dures o de paper.

Primer hi va haver el llibre de la pel·lícula.

Ara hi ha el llibre de la pàgina web.

Oposem-nos-hi.

NOTES

- «La escritura del dios», de Jorge Luis Borges. *Ficcionario. Una antología de sus textos*. E. Emir Rodríguez Monegal, F.C.E., 1985.
- Tot se'n va en orris (*Things Fall Apart*) de Chinua Achebe. (Hi ha traducció al català, de Bernat Puigtbella, Edicions 62, 2000.)
- El riu que separa (*The River Between*) de Ngugi wa Thiong'o.
- El crit al cel (*Up in Arms*) de Chenjerai Hove.
- La boira al final de l'estació (*The Fog At The Season's End*) d'Alex La Guma.
- Baixant per la Segona Avinguda (*Down Second Avenue*) de Es'kia Mphahlele.
- La cançó de Lawino (*The Song of Lawino*) d'Okot p'Bitek.
- La missió de Kala (*Mission to Kala*) de Mongo Beti.
- Les depressions (*Nervous Conditions*) de Tsitsi Dangarembga.
- L'enviament de diners (*Le Mandat*) de Sembene Ousmane.
- La casa de la fam (*House of Hunger*) de Dambuze Marechera.
- Un món d'estranyes (*A World of Strangers*) de Nadine Gordimer. (Hi ha traducció al castellà: *Un mundo de extraños*, Trad. de Salustiano Masó, Mondadori 1992.)
- Idiotes (*Fools*) de Njabulo Ndebele.
- Culpar la història (*Blame Me On History*) de Bloke Modisane.
- Les confessions d'un terrorista albi (*Confessions of An Albino Terrorist*) de Breyten Breytenbach. (Hi ha traducció al castellà: *Las confesiones verdaderas de un terrorista albino*, trad. de Jordi Fibla, Versal 1986.)
- Els intèrprets (*The Interpreters*) de Wole Soyinka. (Hi ha traducció al català, de Víctor Compta, Edicions 62, 1999.)
- Un conte escabrós (*A Tough Tale*) de Mongane Wally Serote.

Xifres d'analfabetisme citades en un informe a *Business Day* el 26 de juny de 2000 en una entrevista amb Kader Asmel, Ministre d'Educació de Sud-àfrica.

adults totalment analfabets (més de 15 anys)	3 milions
analfabets funcionals (no hi ha xifres segures, però no pot ser menys del 30%)	12 milions

The Image & The Word

(Writing in Danger: Keynote)

Nadine Gordimer

'In the beginning was the Word.

The Word was with God, signified *God's* word, the Word that was Creation. But over the centuries of human culture the Word has taken on other meanings, secular as well as religious. To have the Word has come to be synonymous with ultimate authority, with secular prestige, with awesome, sometimes dangerous persuasion; to have prime time, a TV talk show, to have the gift of the gab as well as that of speaking in tongues.

The Word flies through space, it is bounced from satellites, now nearer than it has ever been to the heaven from which it was believed to have come. But its most significant transformation occurred for us –the writers –aeons ago –*and* it was in Africa– when it was first scratched on a stone tablet or traced on papyrus, when it emerged from sound to spectacle, from being read as series of signs, and then a script; and travelled from parchment to Gutenberg. For this is the genesis story of the writer. It is the story that *wrote* you or me into being.

It was, strangely, a double process, creating at the same time both the writer and the very purpose of the writer as a mutation in the agency of human culture. It was both ontogenesis as the origin and development *of* an

individual being, and the adaptation, in the nature of that individual, specifically *to* the nature of ontogenesis, the origin and development of *the* individual being.

For we writers are evolved for that task. Like the prisoner incarcerated with the jaguar in Borges' story, 'The God's Script', who was trying to read, in a ray of light which fell only once a day on the animal, the meaning of being from the markings on the animal's pelt, we spend our lives attempting to interpret through the Word the readings we take in the societies of which we are part. It is in this sense, this inextricable, ineffable participation, that writing is always –and at once– an exploration of self and the world; of individual and collective being.

Writers in Africa in the 20th century have interpreted the greatest events on our continent since the abolition of slavery, from Things Falling Apart in the colonial and post colonial regimes, crossing The River Between oppression and liberation, passing Up In Arms through The Fog At The Season's End, Down Second Avenue, singing The Song of Lawino on the Mission to Kala, overcoming Nervous Conditions and discarding The Money Order as the price of bondage, enduring The House of Hunger, challenging the World of Strangers created by racism, recognizing we were shirking responsibility, as Fools, for Blaming Ourselves On History, Confessing as An Albino Terrorist, telling, as The Interpreters, the Tough Tale of the struggle for freedom.'

I have been quoting myself.

I spoke these words at a UNESCO gathering of writers in Harare eight years ago.

And I concluded by saying ‘There is no prize offered for correctly indentifying the writers of the books whose titles you should recognize strung together to tell the story in the account I’ve just given, nor will it be necessary to point out that these titles and writers are only a random few of those who have made manifest in our literature the embattled wakening of our continent. We have known that our task was to bring to our people’s consciousness and that of the world the true dimensions of racism and colonialism beyond those that can be reached by the media, the newspaper column and screen image, however valuable these may be. We writers have sought the fingerprint of flesh on history. The odds against developing as a writer able to take on this huge responsibility have, for many of our writers, been great. But as Angolan Agostinho Neto said, and proved in his own life; “If writing is one of the conditions of our being alive, you create that condition.”’

Since that time, eight years ago, much has changed in our country. In many ways, changed utterly. The old laws which were the grim scaffolding within which South African lives were constructed have been imploded, demolished. As citizens, we are free; as writers we are free: we may write what we know, without fear or censorship. In the words of Salman Rushdie, we may do one of the things he said a writers is for: to say the unsayable, speak the unspeakable, ask difficult questions.

I don't think that any writers among us have suffered what Eastern European writers experienced after the end of Soviet satellite existence in countries such as Hungary: a kind of culture-shock bewilderment that resulted in writer's block. If there has been a negative reaction –incredible to think there could be, in the relief after the Pretoria giant of censorship was slain –it has perhaps been responsible for the small flurry of *mea culpa* nostalgia coming from some guilt– as well as word-processed fiction. Well, I suppose we must grant also, to everyone, the freedom of dealing with the past in his or her own way.

The *broadway* of literature certainly has been opened up, a double highway. Our country has affirmed African identity with the other cultures of our continent, staging festivals and conferences where artists, writers and intellectuals from its length and breadth come to participation of our artists and writers not only in African countries, but as part of a South-South cultural recognition that brings an exchange between South Africans and South Americans. In this initiative, we were indeed in advance of the trade and technological cooperation South-South as well as in the rest of the world, more recently being pursued by our government, in our determined moves for a place in globalization.

Where are we now? As readers and writers, within a changed country and a rapidly changing world context?

What are our problems –'challenges' being a popular euphemism for these. What are our opportunities?

Article 27 of the Universal Declaration of Human Rights is out rubric: 'Everyone shall have the right freely to participate in the cultural life of the community, and to enjoy the arts.'

This freedom of access to the creation and enjoyment of the arts and literature as an essential part of human development we know was a closed door in South Africa during the apartheid regime and the colonialist regimes that preceded it. Even before the institutionalised racism of apartheid, racial discrimination kept the majority of the population barred from theatres, cinema, drama, art and music schools, public cultural events -and libraries.

This last, of the negatives heritages our country received along with the victory of freedom, is what concerns us most within the parameters of my subject today.

We inherited a population in which twenty-nine percent of our people were illiterate or semiliterate. There was and still is no separate figure for the functionally illiterate or semiliterate. In the vast black dormitory townships there were virtually no municipal libraries, only the few shelves of charity donated books in a community centre; in schools only the prescribed books required for the syllabus, each copy often to be shared by three or four students, and no books for reading as pleasure. For anyone who was no white in the rural areas which then held almost half the country's total population, there were no libraries of any kind. Literature as a basis of culture can be said to have been non-existent for the majority of the South Africans. There were a

number of small publishing houses that had doughtily and bravely survived the incredible hazards of apartheid book-bannings. There were writers' organisations that also had survived, often making the banned word manifest, alive –at risk both for the organisations and the readers of the work- through public readings that were over before they, too, could be declared undesirable in the Government Gazette.

Coming, as we were, blinking into the light from our Dark Age, we were ready for a Renaissance. Now the announced concept of the African renaissance has been receiving a dismaying battering recently, with conflicts in too many countries of the continent, many of them, again, rooted in a negative inheritance of the colonial era, given new evil impulse both in the greed and corruption of their leaders and the encouragement of these in exchange for concessions by those in the outside world who control the world's most profitable products. Africa's oil and diamonds are the source of many Africa's terrible conflicts; arms are what they earn for the countries where these have become a *cause* of devastation instead of a great resource of development.

But renaissance is a far-reaching concept. Since the 14th century period in history for which the term was first coined, it has always implicitly emphasised the regenerative power of the arts. How far have we used it, how successfully are we using it?

Although there are continuing efforts at both government level and overseas donor projects to reduce

functional illiteracy, it still stands close to the previous figure of twenty-nine percent, highest in the rural areas but existent in the towns and cities as well. Libraries: the laggard libraries in small towns that found some ways to keep black readers out, even after the law required that they should be open to everyone, have mostly by now complied. They are still placed where they were: in traditionally white areas, far from where the towns' black citizens still predominantly live. Schools still lack libraries, which is not a reproach when you consider that many rural schools and squatter settlement schools still lack desks and toilet facilities... Kader Asmal, the present Minister of Education, is the first in that post, since we have had our non-racial dispensation, to be appalled at first-hand, by both the conditions of learning in these schools, and the enormity of the general level of illiteracy, affecting as it does not only the right of the individual but efficiency and opportunity in the labour market. He has dedicated himself to, in word, and begun at once to carry out in deed, the physical renaissance of the schools and –a priority– the end of illiteracy in a given time of five years. Which may be too ambitious, but there must be a goal.

The consequences for South African literature, South African writers, of this massive illiteracy is what the present and future of writing in South Africa is all about. Without readers, there are no writers. We all know, we South African writers, that although we write *for* anyone and everyone who will read our work –it is *for them*– we

have a pitifully small readership in proportion of our population. Until we have literacy and the wide availability of books in libraries, that limitation will not change: until we have publication of general literature, popular literature, novels, biographies, detectives stories, instead of tracts alone, in African languages, that situation will not change. Let us applaud, beyond academic publishing, the pioneers in the publication of African language literature, for example Heinemann's Mamela Afrika Series.

So do I believe there is a great potential reading public out there, ready to take up the great enjoyment of literature, our own writers' work in African languages?

I do. But I am aware as surely we all are of the great rival self-appointed, both with plenty of independent corroboration –the image. If there is no library, there is the TV set; even in the so called 'informal settlement' areas (how we love to use the Word to disguise what we're ashamed of) I see TV sets being run off batteries. For a long time, now –when did we first get Television in South Africa, the Seventies?– the image has been infiltrating the power of the Word as a stimulation of the powers of the imagination, the opening-up of human receptivity. The bed-time story of middle class childhood has been replaced by the hours in front of the TV screen. The heroes of children's literature have been blasted off to space out of the child's consciousness by demons and heroes whose whirling blown-up actions, huge close-up faces, adults' vision of what evil looks like and how clean-jawed and blonde-tressed virtue is.

I'm no bemoaning the displacement of Hans Christian Andersen and Doctor Doolittle –who in any case belonged only to a white bourgeois childhood– but I am troubled by the fact that there is no room for admired or beloved characters to be created, where the image has taken over from the Word, in the child's imagination, and therefore this most delightful form of education, of the uses of literacy, is lost. The child becomes a 'reader' of ready-made, imposed images, not a reader of words that set the mind and imagination creating. There is a loss in the potential of originality, the development of *vision*, in its sense of individual conceptualization.

We already have at least one generation that looks instead of reads. Yes, TV images *are* accompanied by the spoken word, but it is the picture that decides how secondary the Word's role shall be. The spoken Word is perhaps given more recognition as essential to documentaries, but in miniseries and sitcoms –the story-telling of the TV medium– the spoken word is an accessory, consisting of the most banal and limited vocabulary, to the image, the Big Picture.

Anyone who has run workshops for young aspirant writers will know, as I do, how this TV miniseries vocabulary is often all that the aspirants can command to express what are often original ideas.

'A picture is worth a thousand words'. Whoever it was –a Public Relations savant, no doubt- who came up with the adage, the rejoinder is: 'For how long?'

The image disappears from the screen; the recall it you have to have an apparatus, a cell, a battery, access to an electric power connection; the Written Word is simply there, in your pocket. The book in your hand can be read on the bus, in bed, in a queue, in the veld, on a mountain top, beside a stream, in a traffic jam. The American writer William Grass expresses far better than I what the Written Word, in its home, the book, is. He writes: 'We shall not understand what a book is, and why a book has the value many persons have, and is even less replaceable than a person, if we forget how important to it is its body, the building that has been built to hold its lines of language safely together through many adventures and a long time. Words on a screen have visual qualities, to be sure, and these darkly limn their shape, but they have no materiality, they are only shadows, and when the light shifts they'll be gone. Off the screen, they do not wait to be reseen, reread; they only wait to be remade, relit... I cannot argue in their margins...'

Writers and publishers are the guardians of what is culture's most precious –since Gutenberg– most democratic charge, the printed Written Word. How we empower, with literacy and libraries, new readers who in turn will create new writers, is surely the issue that is written on the wall before the participants at any and every literary conference. It stares at us now...

We are confronted with a new factor. Although it seems something of a gimmick, so far, with one 30 page novel in the USA (Stephen King's) written for and

‘published’ on the internet, and one can hardly imagine *War and Peace* and *Remembrance of Things Past* republished in this way, there is every likelihood that at certain broad level there is going to be a public deprived for a lifetime –because the public is going to be told, more and more, by international websites what it needs, what cultural fulfillment *is*– of the pleasures and intellectual fulfillment I have described and quoted. They are going to ‘read’ not books, but texts passing on a screen; and soon, no doubt, to be available, like telephone messages, to appear on the matchbox screens of cell phones.

So the cell phone becomes the book of the future, rivaling, anyway, the printed volume’s portability. The beguilement (or shall we say corruption?) of the writer to ‘publish’ in this way cannot be discontinued. Apparently the money is good; better and quicker than royalties. The seduction of the image, away from the printed word, has extended, in one instance already, to the very *process of writing* becoming an image. An American writer named William Shatner, of whom I think none of us has ever heard, has fitted a tiny special camera to his computer and is preparing to ‘write his next science-fiction novel watched by a webcam on his computer’. The linkage of his study at home to the internet by this means will bring him \$2 million as a deal with a software company promoter.

The vast advances in IT communications are an information revolution that has great possibilities for

social development if well used, which means made economically available to the millions in the world, the underdeveloped and developing world, whose lives will otherwise be bulldozed by the financial oligarchy of globalization. It is vital for underdevelopment countries on our continent and elsewhere, to gain access to internet information to enable them to be aware of and participate in decisions made, by international powers, in relation to the conditions of aid, trade preferences, markets prices for their products. No-one could question this. At present, the entire continent of Africa has only two percent of the world's access to the facility of information technology, while the United States of America has more computers than the whole of the rest of the world combined.

But in culture, in the arts and literature, information does not, it cannot, ever replace, outmode, *illumination*. And that, all of us, readers all, know comes from the Written Word in its infinitely portable, self-contained, independent home between hard or paper back covers.

First it was the book of the movie.

Now it is the book of the website.

Don't let it happen.

NOTES

'The God's Script' from LABYRINTHS & OTHER WRITINGS
by Jorge Luis Borges. Translator unknown. Edited by Donald H.
Yates & James E. Kirby. Penguin Modern Classics, page 71.

'Things Fall Apart' by Chinua Achebe.

'The River Between' by Ngugi wa Thiong'o.

'Up In Arms' by Chenjerai Hove.

'The Fog At The Season's End' by Alex La Guma.

'Down Second Avenue' by Es'kia Mphahlele.

'The Song of Lawino' by Okot p'Bitek.

'Mission to Kala' by Mongo Beti.

'Nervous Conditions' by Tsitsi Dangarembga.

'Le Mandat' ('The Money Order') by Sembene Ousmane.

'House of Hunger' by Dambuze Marechera.

'A World of Strangers' by Nadine Gordimer.

'Fools' by Njabulo Ndebele.

'Blame Me On History' by Bloke Modisane.

'Confessions of An Albino Terrorist' by Breyten Breytenbach.

'The Interpreters' by Wole Soyinka.

'A Tough Tale' by Mongane Wally Serote.

Current illiteracy figures quoted in a report in Business Day 26
June 2000 on an interview with Kader Asmal, South African Mi-
nister of Education:

totally illiterate adults (over 15 years)	3 million
functionally illiterate (no firm figures but 'it cannot be less than 30%' (Asmal))	12 millions

Esriptura en perill

13,14 i 15 de novembre de 2007

Dimarts 13 de novembre

Amb veu pròpia. Dona i esriptura

20.00 h Presentació i obertura a càrrec de
Dolors Oller (Presidenta del PEN Català)

Lloc Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

20.15 h Debat a càrrec de Carme Riera (Catalunya)
i Shahrnush Parsipur (Iran)

Presenta Patrícia Gabancho

Lloc Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

Dimecres 14 de novembre

Viure sense callar. Els drets lingüístics

20.00 h Debat a càrrec de Josep M. Terricabras (Catalunya)
i John Ralston Saul (Canadà)

Presenta Biel Mesquida

Lloc Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

Dijous 15 de novembre

Dia Internacional de l'escriptor empresonat

Dir sense por. La llibertat d'expressió

Acte d'obertura del programa *Xarabzade* de l'ICORN,
amb el patrocini de la D. G. d'Educació i Cultura
de la Comissió Europea

12.00 h Discurs d'obertura de John Ralston Saul (Canadà)

12.15 h Taula rodona amb escriptors refugiats:
Moses Isegawa (Uganda-Països Baixos),
Salem Zenia (Algèria),
Easterine Kire Iralu (Nagaland),
Faraj Bayrakdar (Síria), Nada Yousif (Iraq)

Presenta Raffaella Salierno

Lloc Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

19.30 h Conferència de cloenda a càrrec de
Nadine Gordimer (P. Nobel, 1991)
«La imatge i la paraula»
Els reptes de la literatura en l'era tecnològica

Presenta Carme Arenas

Lloc Sala d'Actes de la Residència d'Investigadors
(c. Hospital, 64)

21.00 h Sopar de commemoració del 85è aniversari
de la creació del PEN Català

Lloc Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

Dolors Oller (Girona,1942) catedràtica de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universitat Pompeu Fabra. Ha publicat obres de poètica i de reflexió literariolingüística com *La poesia de Rafael Masó: per una anàlisi de la poètica noucentista*, *La construcció del sentit* i *Virtuts textuais*. La seva última publicació és el recull *Deu poetes d'ara*. És codirectora del «Curs d'edició» (Diploma de Postgrau de l'Institut d'Educació Contínua de la UPF) i directora del Doctorat en Humanitats (Art, Literatura i Pensament) que organitza l'IUC. Forma part del consell de redacció de les revistes *Catalan Writing* i *Transfer*. És presidenta del PEN Català.

Carme Riera (Palma, 1948) és narradora, guionista i assagista. És doctora en Filologia Hispànica i exerceix de professora a la Universitat Autònoma de Barcelona. Autora d'una obra rica en referents cultes i populars, ha utilitzat des del seu primer recull de contes *Té deix, amor, la mar com a penyora* (1975) la parla col·loquial mallorquina amb destresa i sense prejudicis. Ha estat guardonada, entre d'altres, amb el premi Prudenci Bertrana de novel·la, 1980 per *Una primavera per a Domenico Guarini*; el Ramon Llull, 1989 per *Joc de miralls*; el Josep Pla, 1994 per *Dins el darrer blau*, novel·la històrica que va rebre també els premis Joan Crexells, Lletra d'Or, el Nacional de narrativa del Ministerio de Cultura i l'Elio Vittorini del Departament de Turisme de Siracusa.

Shahrnush Parsipur (Teheran,1946) començà la seva carrera literària el 1974 amb la publicació de la novel·la *The Dog and the Long Winter* (El gos i el llarg hivern). A partir d'aquest moment ha publicat molts més treballs de ficció, entre els quals cal esmentar les celebrades novel·les *Tuba and the Meaning of Night* (Tuba i el significat de la nit) i *Women Without Men* (Dones sense homes), aquesta última traduïda recentment al castellà (Txalaparta, 2006). Parsipur ha patit empresonament tant sota el règim del Xa com sota la República islàmica i totes les seves obres estan prohibides a l'Iran. Actualment viu i treballa a l'exili als Estats Units.

Patrícia Gabancho (Buenos Aires, 1952) és periodista i escriptora. Va arribar a Barcelona amb 21 anys i s'ha especialitzat en temes de cultura, història i urbanisme, especialment centrats en la ciutat de Barcelona. Ha publicat nombrosos llibres centrats en la cultura catalana com *Cultura rima amb confitura* (1980), el darrer dels quals és *El preu de ser catalans. Una cultura mil·lenària en vies d'extinció* (editorial Meteora, 2007) –que ja ha arribat a la cinquena edició–, on fa un diagnòstic de la situació del català.

Josep M. Terricabras (Calella, 1946) Doctor en filosofia i ciències de l'educació per la Universitat de Barcelona i doctor per la Universitat de Múnster (Alemanya). Ha fet llargues estades d'investigació en aquesta darrera universitat, al Saint John's College (Cambridge) i a la Universitat de Berkeley (Califòrnia). És catedràtic de Filosofia a la Universitat de Girona, on també dirigeix la Càtedra Ferrater Móra de Pensament Contemporani. Està especialitzat en filosofia contemporània, particularment en l'obra de Ludwig Wittgenstein. Ha estat l'introduïdor als Països Catalans del projecte «Filosofia 6/18 (Philosophy for children)», i ha dirigit l'actualització del *Diccionari de filosofia*, de J. Ferrater Móra. Actualment és vicepresident del Comitè de Traduccions i Drets Lingüístics del PEN Internacional i Vocal del PEN Català.

John Ralston Saul (Ottawa, 1947) Filòsof i novel·lista. Té una influència creixent en el pensament polític i econòmic de nombrosos països, ha estat inclòs en la llista dels cent pensadors més valorats del món que publica la prestigiosa revista *Utne Reader*. Les seves obres han estat traduïdes a més d'una dotzena d'idiomes i han meregut nombrosos premis i reconeixements internacionals. Ha publicat llibres de filosofia i cinc novel·les, entre elles *Mort d'un gèneral*, best-seller internacional. El seu darrer llibre és *The Collapse of Globalism and the Reinvention of the World*. Ha estat president del PEN Canadenc.

Biel Mesquida (Castelló de la Plana, 1947) És biòleg, periodista i escriptor. Als 26 anys guanya el Premi Prudenci Bertrana amb *L'Adolescent de sal* (1975), novel·la considerada com un símbol de la seva època, essencial i innovadora dins del panorama literari del moment. Posteriorment, cal destacar-ne *Excelsior o el temps escrit* (1975), així com els reculls de narrativa breu *Doi* (1990) o *Els detalls del món* (2005). Pel que fa a la poesia destaquen, *El bell país on els homes desitgen els homes* (1974), *Notes de temps i viceversa* (1981) i *The Blazing Library* (1994). És vicepresident del PEN Català per les Illes.

Moses Isegawa (Uganda, 1963) va passar 10 anys al seminari i, després, va ser professor de l'escola secundària durant quatre anys. El 1990 va deixar Uganda i es va traslladar als Països Baixos. Les seves novel·les *Abyssinian Chronicles* (Cròniques abissínies) i *Snakepit* (Niu de serps) estan ambientades a l'època de la dictadura d'Idi Amin. El seu llibre *Cròniques abisínies* està publicat a Espanya per l'editorial Punto de Lectura, Madrid, 2002. Isegawa actualment viu a Uganda.

Salem Zenia (Tizi-Ouzou, Algèria, 1962) Poeta i novel·lista en llengua amazic (berber). Va cursar els estudis de periodisme. Militant de la causa berber, ha seguit tota l'evolució de la reivindicació berber, centrant el seu interès en l'acció cultural. El 1998 va fundar el seu propi diari, *Racines/Iz'uran*, orientat sobretot a la promoció de la literatura berber. La seva primera obra literària és un recull de poemes *Les rêves de Yidir = Tirga n Yidir* (Els somnis de Yidir), publicat el 1993 a París per l'editorial Harmattan. El 1995, Zenia publica la seva primera novel·la, *Tafrara* (Lalba) i el 2003 publica, també a París, *Lyil d wefru*, la seva segona novel·la. El seu darrer llibre és *Tifeswin* (Primavera). Salem Zenia és actualment l'escriptor acollit pel PEN Català en el marc del programa Escriptor Refugiat de l'ICORN.

Easterine Kire Iralu (Nagaland, 1959). Escriptora i professora de literatura anglesa i periodista. El seu primer recull de poemes *Kelhoukevira*, escrit en llengua anglesa, fou el primer llibre de poe-

mes publicat per un poeta de Nagaland. El 2003 publica la seva novel·la històrica *A Naga Village Remembered*, també en anglès. La violència del règim de Nagaland, cada cop es fa més insuportable. A partir del 2000 ella i el seu espòs són assetjats contínuament pels militars a causa dels seus escrits i el 2005 es veu obligada a exiliar-se. Actualment viu a Tromsø (Noruega) com a escriptora acollida en el programa de l'ICORN.

Faraj Bayrakdar (Síria, 1951) Poeta i periodista. Llicenciat en Llengua i Literatura àrabs per la Universitat de Damasc. Bayrakdar fou arrestat el 31 de març de 1987 sota sospita de pertànyer al partit comunista. Va estar incomunicat durant set anys, i sentenciat a 15 anys de presó a l'octubre de 1993. Va ser alliberat el 16 de novembre de 2000 amb motiu d'una amnistia. Ha publicat cinc reculls de poemes, entre els quals, *You are not alone* (1979); *A New Dance at the Court of the Heart* (1981) i sis llibres relacionats amb el seu empresonament. Ha guanyat el premi Hellman/ Hammett el 1998 i el 1999, Premi Freedom-to-Write que concedeix el PEN Americà. Actualment viu a Suècia, convidat per la ciutat d'Estocolm en el marc del programa Escriptor Refugiat de l'ICORN.

Nada Yousif (Kirkuk, Iraq, 1982) va treballar com a professora i com a periodista *free-lance* per a la revista *Al-Masar* a Mosul fins que la publicació, que estava dirigida per dones, es va veure obligada a tancar el 2006 a causa de les amenaces i els assassinats. Part dels seus poemes han estat publicats en diverses *websites* àrabs i propereament apareixerà el seu primer llibre de poemes, editat per Dar Al-Mada a Damasc. Nada Yousif es va veure obligada a sortir de l'Iraq a finals de 2006 i va trobar refugi a la ciutat noruega de Molde l'agost del 2007, dins del programa d'acollida d'escriptors de l'ICORN.

Raffaella Salierno (Nàpols, 1954). Doctora en Estudis xinesos i mongols, per l'Istituto Universitario Orientale de la Università di

Napoli. Ha compaginat la investigació i divulgació de les cultures orientals, amb la gestió cultural i la traducció. És coordinadora del Comitè d'Escriptors Empresonats del PEN Català i membre del Consell Assessor de l'ICORN.

Nadine Gordimer (Springs, Sud-àfrica, 1923). Escriptora sud-africana en llengua anglesa guardonada amb el Premi Nobel de Literatura l'any 1991. Els seus treballs tracten sobre l'amor i la política, particularment referents al problema racial. Publicà la seva primera obra l'any 1953 *The Lying Days*, però no fou fins el 1974 que arribà al públic majoritari gràcies a la seva obra *The Conservationist*, que fou guardonada aquell any amb el Premi Booker. A partir de la dècada de 1960 es convertí en una ferma defensora d'abolir el sistema d'apartheid. Membre del Congrés Nacional Africà (ANC) quan aquesta organització encara era il·legal, fou una ferma defensora de la sortida de la presó de Nelson Mandela. Durant la dècada del 1990 ha estat una de les més fermes activistes del moviment contra la sida i del control d'aquesta malaltia entre els més desafavorits, especialment a l'Àfrica.

Carme Arenas (Granollers, 1954), llicenciada en Història de l'Art i en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, és professora de Literatura Catalana, crítica literària i traductora. Integrant del grup POCIÓ (Poesia i educació), ha participat en la creació i publicació del llibre *Aprendre amb Joan Brossa* (1993) i de les web *Els-entra-i-surts de Brossa* (Premi M. de Educació, 2004) i *Viu la poesia*. Ha publicat estudis sobre els moviments d'avantguarda, com *Les avantguardes a Europa i a Catalunya* (1989), amb N. Cabré, i *Carles Sindreu i Pons o el compromís amb l'avantguarda*, X Premi de periodisme Amador Garrell i Alsina, atorgat per Òmnium Cultural (2002). Ha tingut cura de l'edició de *Obra completa. Poesia i prosa* de Joan Salvat-Papasseit (Cercle de Lectors, 2006) i és Cap de redacció de la revista *Catalan Writing* i secretària general del PEN Català.

Writing in Danger

November 13, 14 and 15, 2007

Tuesday, November 13th

In Their Own Voices: Women and Writing

20.00 h   Presentation and Opening Remarks by
                 Dolors Oller (President of Catalan PEN)

20.15 h   Debate with Carme Riera (Catalonia) and
                 Shahrnush Parsipur (Iran)

Moderator   Patricía Gabancho

Location   National Library of Catalonia (c. Hospital, 56)

Wednesday, November 14th

Breaking the Silence: Linguistic Rights

20.00 h   Debate with Josep M. Terricabras (Catalonia)
                 and John Ralston Saul (Canada)

Moderator   Biel Mesquida

Location   Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)

Thursday, November 15th
International Imprisoned Writers Day

Writing without Fear: Freedom of Expression
Official launch of the International Cities of Refuge EU
Culture 2007 project *Shahrazad*

- 12.00 h   Introductory speech by John Ralston Saul
                  (Canada)
- 12.15 h   Round table with refugee writers:
                  Moses Isegawa (Uganda-Netherlands),
                  Salem Zenia (Algeria),
                  Easterine Kire Iralu (Nagaland),
                  Faraj Bayrakdar (Syria) and Nada Yousif (Iraq)
- Moderator   Raffaella Salierno
- Location   Biblioteca de Catalunya (c. Hospital, 56)
- 19.30 h   Keynote address by Nobel Laureate
                  Nadine Gordimer (South Africa) ‘The Image
                  and the Word’ Reflections on how the growing
                  supremacy of technology is threatening literature
                  Introduction by Carme Arenas
- Location   Researcher’s Residence Auditorium
                  (c. Hospital, 64)
- 21.00 h   Literary dinner in celebration of the 85th
                  Anniversary of Catalan PEN
- Location   National Library of Catalonia (c. Hospital, 56)

Dolors Oller (Girona, 1942) is an adjunct professor of Literary Theory and Comparative Literature from the Pompeu Fabra University. She has published poetry and reflections on literary linguistics including *La poesia de Rafael Masó: per una anàlisi de la poètica noucentista* (The Poetry of Rafael Masó: An Analysis Noucentista), *La construcció del sentit* (The Construction of the Sensory), and *Virtuts textuals* (Virtual Texts). Her latest publication is the collection, *Deu poetes d'ara* (Ten Current Poets). She is the co-director of the Master's in Publishing Program at Institute of Continuing Education at upf and director of the Doctorate in Humanities (Art, Literature, and Thought) at Pompeu Fabra's Institute of Culture. She sits on the advisory committee of *Catalan Writing* and *Transfer*. She is the current president of Catalan PEN.

Carme Riera (Palma, 1948) is a narrator, screen writer and essayist. She holds a doctorate in Hispanic Philology and is a professor at the Autonomous University of Barcelona. She is the author of a body of work rich in both cultural and popular references and, since her first collection of stories, *Te deix, amor, la mar com a penyora* (I Leave You, My Love, The Sea as a Pledge, 1975), she has used the Mallorcan colloquial skilfully. She has been awarded, among other prizes, the Prudenci Bertrana Prize for her 1980 novel *Una primavera per a Domenico Guarini* (A Springtime for Domenico Guarini), the Ramon Lull Prize in 1989 for *Joc de Miralls* (A Play of Mirrors); the Josep Pla Prize in 1994 for *Dins el darrer blau* (In The Last Shade of Blue), a historical novel that also won the Joan Crexells Prize, the Letter of Gold, the Ministry of Culture's National Narrative Prize, and the Siracusa (Sicily) Department of Tourism's Elio Vittorini Prize.

Shahrnush Parsipur (Tehran, 1946) began her literary career in 1974 with the publication of her novel *The Dog and the Long Winter*. Since then she has published many works of fiction including the

celebrated novels *The Tuba and the Meaning of Night* and *Women without Men*, which was recently translated into Spanish (*Mujeres sin hombres*, Txalaparta, 2006). Parsipur has been imprisoned under the Shah as well as the Republic of Iran, and all of her works are banned in the country. She lives in exile in the United States.

Patricia Gabancho (Buenos Aires, 1952) is a journalist and writer. She moved to Barcelona at the age of 21 and studied culture, history and urbanism with a particular focus on the city of Barcelona. She has published numerous books on Catalan culture such as *Cultura rima amb confitura*, 1980, (Culture Rhymes with “Marmalade”), and, later, *El preu de ser catalans. Una cultura mil·lenària en vies d’extinció* (The Price of Being Catalan. A Millennial Culture on Its Way to Extinction, Editorial Meteora, 2007) –now in its fifth edition– diagnoses the Catalan predicament.

Josep M. Terricabras (Calella, 1946) is a Doctor of Philosophy and Educational Science from the University of Barcelona and a Doctor from the University of Münster (Germany). He has held teaching positions at the latter, at Saint John’s College (Cambridge), and at the University of California at Berkeley. He is an adjunct professor of Philosophy at the University of Girona where he also directs the Ferrater Mora Chair in Contemporary Thought. He is an expert on contemporary philosophy specifically the work of Ludwig Wittgenstein. He has helped to introduce the Philosophy 6- 18 Project, an initiative to expose philosophy to schoolchildren, and has updated the *Diccionari de filosofia* (Dictionary of Philosophy) by J. Ferrater Mora. Currently, he is the vice-president of the Translation and Linguistic Rights Committee of International PEN and a member of Catalan PEN.

John Ralston Saul (Ottawa, 1947), is a philosopher and novelist. He has a growing influence on the political and economic thinking of various countries, and has been included on Utne Reader’s

prestigious list of the 100 Most Important Thinkers in the World. His works have been translated into more than a dozen languages and have been awarded numerous prizes and international recognitions. He has published books of philosophy and five novels among which is the international best seller, *The Death of a Général*. His most recent book is *The Collapse of Globalism and the Reinvention of the World*. He is a former President of PEN Canada.

Biel Mesquida (Castelló de la Plana, 1947) is a biologist, journalist, and writer. At 26, he won the Prudenci Bertrana Prize for *L'Adolescent de sal* (*The Adolescent of Salt*, 1975), a novel considered emblematic of and innovative for the literature of the period. Notable later works include *Excelsior o el temps escrit* (*Excelsior or Written Time*, 1975), the collections of short pieces, *Doi* (Blather, 1990) and *Els detalls del món* (*The Details of the World*, 2005). He has also published the poetry collections *El bell país on els homes desitgen els homes* (*The Beautiful Country Where Men Desire Men*, 1974), *Notes de temps i viceversa* (*Notes on Time and Vice Versa*, 1981), and *The Blazing Library* (1994). He is the vice-president of the Balearic Islands chapter of Catalan PEN.

Moses Isegawa (Uganda, 1963) completed a decade in the seminary before becoming a secondary school teacher for four years. In 1990, he left Uganda and moved to the Netherlands. His novels *Abyssinian Chronicles* and *Snakepit* are set during the regime of Idi Amin. *Abyssinian Chronicles* was published in Spain (*Crónicas abisinias*, Punto de Lectura, Madrid 2002). Isegawa now lives in Uganda.

Salem Zenia (Tizi-Ouzou, Algeria, 1962) is a poet and novelist in the Tamazight language. He completed studies in journalism. An advocate for the Berber cause, he has witnessed the full evolution of the Berber movement focussing his efforts on issues of cultural protection. In 1998, he founded the magazine, *Racines/Iz'uran*, to

advance Berber literature. His first literary collection was a collection of poems, *Tirga n Yidir* (The Dreams of Yidir), published in 1993 in Paris by Harmattan. In 1995, Zenia published his first novel, *Tarfrara* (Dawn), and in 2003 his second, *Iyil d wefru* (Between the Regime and the Sword) also on Harmattan. His latest book is *Tifeswin* (Spring). Zenia is currently a Catalan PEN writer-in-asylum under ICORN Refugee Writer's Program.

Easterine Kire Iralu (Nagaland, 1959) is a writer, professor of English literature, and journalist. Her first collection of poems in English, *Kelhoukevira*, was the first collection published by a poet from Nagaland. She and her husband became targets of the violent Naga regime for their writing, and, by 2000, they were being continually harassed by the Naga military. In 2005, Easterine was forced to leave her country, and became an Icorn guest writer in Tromsø, Norway from March 2005. She published her historical novel, *A Naga Village Remembered* in 2003, the book *Ab... People of Tromsø* in 2006, and the novel *A Terrible Matriarchy* in 2007.

Faraj Bayrakdar (Syria, 1951) is a poet and journalist with a degree in Arabic Languages and Literature from the University of Damascus. Bayrakdar was arrested on March 31, 1987, suspected of being a member of the communist party. He was held in solitary confinement for seven years before being sentenced to fifteen years in prison in October of 1993. He was granted amnesty in 2000. He has published five collections of poetry, including *You are not alone* (1979) and *A New Dance at the Court of the Heart* (1981). He has written six books about his imprisonment. He received a Hellman/Hammett Grant in 1998, and, in 1999, the Freedom to Write Prize from PEN America. He currently lives in Stockholm where he is supported by ICORN's Refugee Writer's Program.

Nada Yousif (Kirkuk, Iraq, 1982) worked as a teacher and freelance journalist with the Mosul-based, female-led magazine,

Al-Masar, until it was forced to close in 2006. Some of her poems have been published on various Arab websites and she will soon publish a collection with the Damascus house, Dar Al- Mada. Yousif was forced to leave Iraq in 2006, and, since August 2007, she has lived in Molde, Norway, as an ICORN guest writer.

Raffaella Salierno (Naples, 1954) is a Doctor of Chinese and Mongol Studies from the Oriental Institute of the University of Naples. She combines research into and promotion of eastern cultures through translation and cultural management. She is the Coordinator of the Writers in Prison Program of Catalan PEN and a member of the Advisory Committee for ICORN.

Nadine Gordimer (Springs, South Africa 1923) is an English-language South African writer who won the Nobel Prize for Literature in 1991. Her works deal with love and politics with a particular emphasis on racial dilemmas. She published her first work, *The Lying Days*, in 1953, but it was not until 1974 that she arrived to a world audience with her novel, *The Conservationist*, which won the Booker Prize that year. In the 1960's she became an outspoken advocate for the abolition of apartheid, and, as a member of the then illegal African National Congress, she rallied for Nelson Mandela's release from prison. Since the 1990's, she has been a strong proponent of aids treatment for the disenfranchised, especially in Africa.

Carme Arenas (Granollers, 1954) holds a degree in Art History and Catalan Philology from the University of Barcelona. She is a professor of Catalan Literature, a literary critic and a translator. As a member of Grup POCIO, an academic group dedicated to the investigation of poetry and education, she helped to publish the text, *Aprendre amb Joan Brossa* (Learning With Joan Brossa, 1993), and create the websites *Els-entra-i-surts de Brossa* (The Comings and Goings of Brossa) which won the Ministry of

Education Prize in 2004, and *Viu la poesia* (Live Poetry). She has published studies on the avant-garde movement like *Les avantguardes a Europa i a Catalunya* (Avant-gardes in Europe and Catalonia, 1989), co-authored with N. Cabre, and *Carles Sindreu i Pons o el compromís amb l'avantguarda* (Carles Sindreu i Pons, or The Compromise With the Avant-Garde). She edited the complete works of Joan Salvat-Papasseit (Cercle de Lectors, 2006) and is Editor of the magazine, *Catalan Writing*, and Secretary General of Catalan PEN.

